

► ◀ *Contens* ► ◀ *Sommaire* ► ◀ *Inhalt*

an Analysis Methodology of the Conflict Potential Areas, Starting
ties ► ◀ *Spre o analiză metodologică a arealelor potențiale de
realitățile românești*5

ODOCAN VOICU, JOSAN IOANA Fondatori ai școlii anglo-
politică, Geopolitică și Geostrategie ► ◀ *Les fondateurs de l'école
graphie politique, géopolitique et géostrategie*16

problems of Poland's East Neighbours on the Eve of III Millennium
vizitului în vecinătatea estică a Poloniei la intrarea în mileniul III... ..25

ente de unitate și alteritate în spațiul geografic românesc (II) ► ◀
litérité dans l'espace géographique roumain (II).....34

tul conspirației în geopolitică ► ◀ *The Conspiracy Myth in*
.....50

IRCEA Perspective historique sur les structures régionales et
nanic ► ◀ *Perspectivă istorică asupra structurilor regionale și*
.....55

ategii de gospodărire a apelor ► ◀ *Water Management*
.....73

I rețelei de transport pentru relațiile transfrontaliere din spațiul
le of Transport Network for Relation in Maramures Area.....80

onsiderații geografice privind evoluția germanilor din județul Satu
olului XX ► ◀ *Geographical Considerations Concerning the
n Satu Mare County in XX Century*.....87

ovenii din Banatul montan ► ◀ *Karasowen from Mountain Banat* ..100

nbări în comportamentele și instituțiile culturale în România, în
Changes in Behavioural and Cultural Institutions in Romania, in
.....117

Spațiul orașului și subculturile urbane ► ◀ *Town's Space and*
.....136

REVISTA ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE POLITICĂ Anul II, Nr.2 / 2000

UNIVERSITATEA DIN ORADEA

REVISTA ROMÂNĂ DE GEOGRAFIE POLITICĂ

Anul II Nr.2
2000

Editura Universității din Oradea

Redactori responsabili:

Dr. ALEXANDRU ILIEȘ, Universitatea din Oradea
VOICU BODOCAN, Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca

Comitetul de redacție:

Dr. ALEXANDRU UNGUREANU – membru corespondent al Academiei Române, Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași
Dr. GRIGOR P. POP, Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca
Dr. IOAN IANOȘ, Universitatea din București
Dr. GHEORGHE MĂHĂRA, Universitatea din Oradea
Dr. NICOLAE POPA, Universitatea de Vest din Timișoara
PETRE DEICĂ, Institutul de Geografie al Academiei Române din București
Dr. REMUS CREȚAN, Universitatea de Vest din Timișoara

Secretar de redacție:

IOANA JOSAN, Universitatea din Oradea

Manuscrisele și revistele pentru schimb, precum și orice corespondență se vor trimite pe adresa redacției.
The exchange reviews, as well as any correspondence will be sent on the address of the Redactional Committee
Les manuscrits et les revues proposés en échange, ainsi que toute correspondance, seront adressés à la Rédaction.
Richten Site bitte jedwelche Korespondenz an die Adresse Redaction.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine în exclusivitate autorilor

Adresa redacției:
Universitatea din Oradea
Catedra de Geografie
Str. Armata Română, nr. 5
3700 Oradea, România
TE: 00 40 (0) 59 432830, int. 356, 174
Fax.: 00 40 (0) 59 432789
E-mail: ilies@hs.uoradea.ro

Revista apare sub egida și cu sprijinul Universității din Oradea

Cuprins ►◄ Contens ►◄ Sommaire ►◄ Inhalt

IANOȘ IOAN • Towards an Analysis Methodology of the Conflict Potential Areas, Starting from Romanian Realities ►◄ Spre o analiză metodologică a arealelor potențiale de conflict, plecând de la realitățile românești.....	5
ILIEȘ ALEXANDRU, BODOCAN VOICU, JOSAN IOANA • Fondatori ai școlii anglo-saxone de Geografie politică, Geopolitică și Geostrategie ►◄ Les fondateurs de l'école anglo-saxonne de géographie politique, géopolitique et géostrategie	16
WENDT JAN • Transit Problems of Poland's East Neighbours on the Eve of III Millennium ►◄ Probleme ale tranzitului în vecinătatea estică a Poloniei la intrarea în mileniul III.....	25
POPA NICOLAE • Elemente de unitate și alteritate în spațiul geografic românesc (II) ►◄ Éléments d'unité et d'altérité dans l'espace géographique roumain (II)....	34
SĂGEATĂ RADU • Mitul conspirației în geopolitică ►◄ The Conspiracy Myth in Geopolitics.....	50
HORGA IOAN, BRIE MIRCEA • Perspective historique sur les structures régionales et fonctionnelles en Roumanie ►◄ Perspectivă istorică asupra structurilor regionale și funcționale în România.....	55
HAIDU IONEL • Strategii de gospodărire a apelor ►◄ Water Management Strategies.....	73
BOAR NICOLAE • Rolul rețelei de transport pentru relațiile transfrontaliere din spațiul maramureșan ►◄ Role of Transport Network for Relation in Maramures Area.....	80
ILIEȘ ALEXANDRU • Considerații geografice privind evoluția germanilor din județul Satu Mare pe parcursul secolului XX ►◄ Geographical Considerations Concerning the Evolution of Germans in Satu Mare County in XX Century.....	87
OLARU MARTIN • Carașovenii din Banatul montan ►◄ Karasowen from Mountain Banat.....	100
CHIPEA FLOARE • Schimbări în comportamentele și instituțiile culturale în România, în perioada tranziției ►◄ Changes in Behavioural and Cultural Institutions in Romania, in Transition Period.....	117

BĂLȚĂTESCU SERGIU • Spațiul orașului și subculturile urbane ►◄ <i>Town's Space and Urban Subculture</i>	136
POP CĂLIN • "Țara Silvaniei" în contextul structurilor teritoriale și umane ►◄ <i>"Le Pay de la Sylvania" dans le context des structures teritorielles et humaines</i>	143
Note.....	147

TOWARDS AN ANALYSIS METHODOLOGY OF THE CONFLICT POTENTIAL AREAS, STARTING FROM ROMANIAN REALITIES

IANOȘ IOAN*

Abstract. From an ethnic-cultural viewpoint, the Romanian space, by analogy with the theory of plates, acts like a micro -plate standing, at least in theory, in a cultural isolation against surrounding plates or micro-plates. The Romanian micro-plate is grounded on a Latin foundation, it looks like an island inside the big Slav plate to which it relates by the Orthodox faith and a relatively similar way of life. Many elements could become risk factors if the Romanian State is not firmly committed to carrying out a complex programme of decentralisation, offer all national minorities and regional populations the rights inscribed in international documents, reduce territorial disparities and the social effects of economic restructuring. A conflict area is maintained by virtue of mentalities, some cultivated by forces striving to succeed in conditions of instability, others conserved by collective and community memory and pushed to the forefront whenever economic, social and cohabitation difficulties crop up, or internal and external conjunctures are favourable to it. A general analysis of the current situation and the dynamic of economic, social and ethnic elements in Romania suggests that conflict areas should be treated with the greatest care, because they may stir up turmoil in the national, continental or planetary political-military life. An appropriate treatment methodology reveals some general principles and a step set, very important in preventing of conflicts. In the case of Romania, we believe that this systemic approach would be beneficial, because it is capable to diminish the risk for conflicts to break out and create difficulties of integration into the Euro-Atlantic space. An interdisciplinary approach to the problematique of potential conflict areas cannot eschew the globalisation-fragmentation-security relation.

Key words: potential conflict area, globalisation, fragmentation, Romania

Introduction

Romania, a country situated in one of the hottest points of the Continent, appears to be simply an onlooker, more or less indifferent as to the potential effects of globalisation and fragmentation processes. But, bearing in mind the security issue, these processes could have a very beneficial effect, provided Romania has the wisdom to use some "filtering systems" matching its territorial-cultural particularities. In order to see precisely the extent to which this country is actually or potentially involved in both globalisation and fragmentation processes, we tried to analyse the situation in detail and work out a coherent system of principles and actions where by Romania it put into the European and Euro-Asian Security equation as a known variable. The idea was to determine correctly some real stability parameters and an analysis methodology of a potential conflict area, if it's existed.

* University of Bucharest, Department of Human and Economical Geography, B-dul N. Bălcescu, nr. 1, București, Romania.

SPAȚIUL ORAȘULUI ȘI SUBCULTURILE URBANE

-Un îndrumar pentru cercetările calitativiste -

BĂLȚĂTESCU SERGIU*

Abstract: *The Town Space and Urban Subcultures.* Urban space can be considered a projection of society on ground, a "social product" reflecting the significance accorded by the social groups. Youth subcultures are in a special relation with the city: first, they are engendered in the social context of the large urban agglomerations. Secondly, they are *countercultures*, forms of symbolic opposition to the social order projected in the city space. That is why youth subcultures permanently redefine the urban space. We propose a guide for the study of the relation of the youth subcultures with the urban space.

Key words: urban space, urban subcultures, countercultures.

Introducere

În acord cu viziunile interacționist-simbolice și culturaliste, spațiul urban poate fi văzut ca o "proiecție a societății pe sol", el împrumutând ceva din caracterul și calitățile locuitorilor săi (Abraham, 1991, p. 133). Depart de a constitui numai un cadru rigid de desfășurare a vieții sociale, el devine un "produs social", o proiecție, sau, într-o viziune interacționist-simbolică, o *realizare* a semnificației pe care i-o acordă indivizii.

Iată motivul pentru care cercetările de orientare interpretativă din cadrul sociologiei urbane au insistat pe de-o parte asupra culturii urbane, iar pe de altă parte asupra imbolurilor și imaginilor legate de oraș. Între cele două domenii există o strânsă interacțiune, pentru că, așa cum arată abordările culturaliste, nu putem disocia cultura de imbolurile sau imaginile legate de un spațiu.

Între culturile urbane, un loc important în studiile sociologilor îl ocupă subculturile nerilor. Relația specială pe care o au aceste subculturi cu spațiul urban se datorează unui complex de factori. În primul rând, ele sunt un produs al aglomerărilor urbane, al industrializării, al culturii și modului de viață urban. În al doilea rând, ele sunt în bună parte *ontraculturi*, adică forme de opoziție simbolică la ordinea socială a căror proiecție, puneam, o reprezintă orașul. De aceea, subculturile urbane procedează la o permanentă edefinire a spațiului urban: semne pe asfalt, grafitti-uri, etc. *Avansăm ipoteza că, la limită, iarta desenată de aceste subculturi reprezintă negativul unei rețele de relații de domeniul atologiei sociale.*

1. Spațiu, timp și acțiune. Geografia postmodernității

În lucrarea sa, "*Society, Action & Space*", Brenno Werlen exprimă cel mai clar asturnarea petrecută în anii din urmă în gândirea relației dintre spațiu și acțiune. Gândirea sociologică caracteristică epocii moderne privilegiază spațiul în accepțiunea lui lewthoniană, substanțială, de teren imobil, de arenă în care se desfășoară interacțiunea

socială. Sociologia postmodernă a inversat termenii acestei relații, ea punând acțiunea socială pe primul plan; spațiul nu devine decât un "construct social". Detronarea spațiului devine condiția esențială pentru ca o știință, precum geografia, să rămână în rândul științelor sociale.

Dar și între susținătorii tezei "construcției sociale" a spațiului există deosebiri. Astfel, în lucrarea citată, se aduc obiecții de ordin epistemologic afirmației lui H. Lefebvre, unul din promotorii teoriei orașului ca spațiu social: "Relațiile sociale au existență atât timp cât se proiectează într-un spațiu". Această concepție, reproșează Brenno Werlen, rămâne tributară tezei substanțialiste a unui spațiu pre-existent. "Sociabilitatea, afirmă Werlen, nu există în formă materială, altfel orice obiect material ar avea o singură semnificație socială" (Werlen, 1992, p. 3).

Pe de altă parte, spațiul social este el însuși divizat. Autori precum Zygmund Bauman vorbesc despre existența a trei spații citadine: cognitiv, moral și estetic (Baumann 1993, p. 145-185).

Dacă spațiul se vede detronat din poziția lui de anterioritate în fața acțiunii, el se vede recăștigat din perspectiva raporturilor sale cu timpul. Modernitatea, afirmă Stephen Kern, aduce după sine moduri distincte, noi, de gândire și de trăire a timpului și spațiului (cf. Soya, 1992, p. 148). Discursul academic modern a privilegiat timpul și istoria față de spațiu și geografie, afirmă Edward Soya, cerând o mai mare "imaginație geografică și spațială" din partea teoreticienilor.

2. Percepția simbolică a realității. "Practicile spațiale"

Spațialitatea, temporalitatea și existența socială ar fi dimensiunile abstracte care, împreună, cuprind toate aspectele existenței umane. "Fiecare din aceste dimensiuni existențiale abstracte apar ca niște constructe sociale care în același timp dau formă realității empirice și sunt configurate de aceasta. Astfel, ordinea spațială a existenței umane provine din producția socială a spațiului, construcția geografiei umane care în același timp reflectează și configurează ființa în lume" (idem, p. 147). Cu alte cuvinte, semnificația este cea care determină tipul de existență spațială. Cum spune Anne Game în *Undoing the Social*: "diferitele feluri de existență spațială (*being in place*) sunt interrelaționate cu diferite moduri (*ways*) ale semnificației" (Game, 1992, p.148). La limită, teoriile postmoderne privesc orașul ca pe un text "constituit din diferite interpretări de către diferiți cititori" (Rosenau, 1996, p. 72).

În influentul său studiu, "Walking in the City", Miguel de Certeau opune *orașului-concept*, "fondat de discursul utopic și urbanistic", bazat pe organizarea rațională, *orașul-practică*, format "din acele practici singulare sau plurale pe care sistemul urbanistic trebuie să le administreze sau să le suprimă, și care au supraviețuit degradării acestuia" (Certeau 1992, p. 157).

3. Orașul-concept sau spațiul ca expresie a relațiilor de putere

În același studiu, Miguel de Certeau recunoaște că demersul său poate fi înscris ca o consecință a analizelor lui Michel Foucault asupra relațiilor de putere. *Orașul-concept* apare în decursul istoriei prin transformarea *faptului* urban, și care are trei trăsături esențiale:

- a) își produce propriul spațiu (*un espace propre*¹), reprimând prin organizarea fizică, mentală și politică ce l-ar putea compromite;
- b) substituie rezistențelor indeterminabile ale tradiției un sistem sincron;
- c) crează în final “un *subiect* anonim și *universal* care este orașul însuși”, și care devine simultan “mașinăria și eroul modernității” (Certeau 1992, p. 155).

4. Rezistențele și rămășițele

Limbajul puterii este în sine “urbanizator”; el conduce, spune Foucault, la crearea spațiului disciplinar”, proiecția unei societăți care transformă multiplicitatea umană, organizând, diferențind, clasificând și ierarhizând toate actele deviate din învățământ, mătate, justiție, armată sau lucru (idem, p. 156). Dar, “oricare ar fi avatarurile acestui concept, trebuie să ne dăm seama că, dacă în discurs, orașul servește ca o piatră de hotar (*landmark*) totalizatoare și aproape mitică pentru strategiile socioeconomice și politice, așa urbană permite re-emergenta elementului pe care proiectul urbanistic îl exclude” (idem, p. 155). Prin urmare, am putea încerca să examinăm tocmai acele practici care apăsă organizării pe care trebuie s-o exercite sistemul urbanistic.

5. Subculturile tineretului: caracteristici și diferențieri

Dacă Școala de la Chicago, prin concentrarea atenției asupra subculturilor deviate, răstoarnă paradigma consensului din studiile asupra mass-media din anii '60, Școala de la Birmingham oferă un răspuns propriu la această problemă.

În cadrul unei abordări specifice domeniului *cultural studies*, Graham Murdock definește subcultura drept “Sistem de semnificații și de moduri de expresie dezvoltate de grupuri aparținând unor zone particulare ale structurii sociale, pentru a se adapta la contradicțiile situației lor sociale” (cf. Turner, 1992, p. 171).

Subculturile propun o plajă de resurse simbolice disponibile pe care anumite divizi sau anumite grupuri le pot împrumuta pentru a le folosi în situația lor specifică, construind o identitate viabilă. Modurile de expresie subculturale ajută grupurile aflate în poziții subordonate structural să negocieze sau să se opună sistemului de semnificații dominant.

Pentru exponenții Școlii de la Birmingham, care se apleacă îndeosebi asupra relației dintre cultura dominantă și cultură de masă (*popular culture*), subculturile tinerilor sunt cel mai adesea *working class subcultures*; în același timp ele sunt o prelungire a “culturii parentale”.

Luată în vizor este totdeauna generația-sandwich între “the older order” (vechea ordine) a anilor '50 și “the newer mass arts” (R. Hoggarth, *The Use of Literacy*). Astfel, în loc să le privească ca delincvențe, CCCS-ul le privește ca simptomatice pentru contradicțiile vremii.

Phil Coen, în *Subcultural Conflict and Working-Class Community* (1972) vede în subculturile tinerilor un simptom al unei clase muncitoare în declin. Subculturile devin un mod de rezolvare a unei crize a clasei; ele tind să recreeze – în sfera lor de acțiune, adică asirul – condițiile “culturii parentale”.

Cohen se concentrează asupra East London-ului, unde în anii 1950 au avut loc

1. Loc de cuvinte sugestiv, “*propre*” înseamnă atât “propriu” cât și “curat”.

transformări importante: comunitățile muncitorești au fost dislocate din zona inițială și mutate în case noi.

Proiectele de reconstrucție ale zonei, afirmă Cohen, articulează ideologiile specifice ale mediului clasei mijlocii: proprietate privată, diferențe individuale de statut, de avere etc. În schimb, structura mediului muncitoresc din cartierele sărăcicioase de până atunci avea în centru conceptul de comunitate sau de identitate colectivă, lipsa proprietăților, averii etc.

Forma fizică a noilor proprietăți era *middle-class*, dar ocupanții nu. De aici, o contradicție în cadrul “culturii parentale”, care-i determină pe tineri să dea un răspuns subcultural: bande de *mods*, *parkas*, *skinheads* și *crombies*, în încercarea de a reconstitui, în modul lor specific, elementele coezive distruse în cultura parentală.

Stilul de viață “mods” e considerat o încercare de a realiza, într-o relație imaginară, condițiile de existență ale clasei muncitoare cu mobilitate ascendentă. Formele argotice și rituale trimit la cultura parentală, în schimb îmbrăcămintea și muzica reflectă imaginea hedonistă a consumatorului affluent. În schimb, stilul *skinheads* reprezintă o inversare sistematică a acestuia din urmă, el explorând lumpenul. Toate aceste subculturii, spune Cohen, apar ca o reacție la “contaminarea” culturii clasei muncitoare.

Cohen distinge trei nivele ale analizei subculturale:

- nivelul istoric, care urmărește punerea în evidență a condițiilor sociale în care se dezvoltă subculturile;
- nivelul semiotic, la care se urmărește analiza tuturor artefacte subculturale (textele melodiilor, îmbrăcămintea, etc.);
- nivelul etnografic, unde se pun în evidență practicile sociale legate de existența în aceste grupuri.

Fiecare din nivele necesită tehnici specifice. Astfel, la nivel istoric se face apel la analiza documentară și la modele teoretice, la nivel semiotic se folosesc tehnici specifice, iar la nivel etnografic se apelează la observație participativă și la interviu.

John Clarke, Stuart Hall, Tony Jefferson și Brian Roberts *Resistance Through Rituals* (1975) păstrează, ba chiar pun accent sporit pe apartenența de clasă a membrilor diferitelor subculturi. Preluând conceptul gramscian de *hegemonie*, autorii văd subculturile ca modalități de rezistență la “încorporarea” clasei muncitoare. Nu e vorba aici de o rezistență politică, ci de una care se manifestă în sfera loasirului.

O abordare oarecum diferită este cea a lui Dick Hebdidge (*Subculture: the meaning of Style*, 1979). Mișcările *punk* din Marea Britanie, de la sfârșitul anilor 70, oferă o genealogie mai puțin legată de clasă. Patternurile imigrării sunt aici determinante ale stilului subcultural, considerat prin excelență sincretic. De exemplu, stilul *punk* se inspiră din tradiția reggae-ului caraimbean.

Hebdidge preia de la antropologul francez Levy Strauss conceptul de bricolage (mod de adaptare a stilurilor culturale, în care elementele de stil, dislocate din contextul normal, sunt folosite într-un mod în care nu se intenționa inițial). Hebdidge îi consideră pe punkiști bricoleuri prin excelență, ei folosind *dislocarea* ca un mod de refuz.

6. Forța simbolică a subculturilor urbane

Studiile realizate de membrii Școlii de la Birmingham au insistat asupra strategiilor pe care grupurile subordonate le folosesc pentru a-și crea *propriile* înțelesuri,

drept rezistență în fața celor ale culturii dominante. Fiecare din aceste grupuri se definește pe sine însuși printr-un mod distinct de viață, prin relațiile sociale, prin credințele și practicile sale, ca și prin “folosirea obiectelor și vieții materiale”. Toate aceste “hărți de semnificații” (maps of meanings) constituie subcultura și o fac inteligibilă pentru membrii ei.

În *Subculture: The Meaning of Style*, Dick Hedbidge arată că “lupta pentru controlul sensului” ia o formă materială în stilul subculturilor. Stilul, spune Hedbidge, este plin de semnificații. “Transformările lui merg împotriva naturii, întrerupând procesul de “normalizare”. Astfel, ele sunt gesturi spre un discurs care atacă “majoritatea tăcută”, care pune în discuție unitatea și coeziunea, care contrazice “mitul consensului” (Hedbidge, 1979, p. 127). Am avea de-a face cu o reflectare a diferențelor “nu numai în obiectele stilului subcultural, dar și în practicile semnificatoare (*signifying practices*) care reprezintă aceste obiecte și le dau înțelesuri” (idem, p. 127).

7. Subculturile și spațiul urban

Am spus că vom privi subculturile în latura lor contraculturală, ca forme de opoziție simbolică la ordinea socială a cărei proiecție o reprezintă orașul. Vom insista așadar asupra câtorva elemente ale relației subculturilor cu spațiul urban:

a) sistemul de concepții și reprezentări despre spațiul urban.

Membrii unei anumite subculturi constituie un grup social, a cărui identitate se crează prin opoziție față de societate, ce nu este văzută ca un tot unitar, ci este segmentată. Prin urmare, cu ajutorul reprezentărilor despre locuitorii orașului putem desena o adevărată hartă urbană. Pe lângă reprezentările despre diferitele grupuri sociale care populează cartierele orașului, vom urmări și reprezentările diferitelor elemente ale spațiului urban: autorități, instituții, amenajări edilitare etc.

b) elementele materiale de interacțiune cu spațiul urban

O imagine despre sistemul general de concepții despre spațiul urban, oricât de completă ar fi ea, nu reprezintă decât un aspect al relației membrilor unei subculturi cu spațiul urban. Iată de ce analiza sistemului de concepții, realizată prin metodele observației și interviului, trebuie dublată de o evidențiere a elementelor materiale de interacțiune cu componentele spațiului urban.

Subculturile procedează la o *redefinire* a spațiului urban, proces în care se realizează prin:

- marcarea locurilor de întâlnire, ca semn distinctiv al teritoriului de acțiune a membrilor lor;
- impregnarea elementelor publice sau private cu semnele distinctive ale subculturilor, vizând, de asemenea, înglobarea simbolică a spațiului urban în teritoriul acestora. La acest capitol se situează discuția în legătură cu funcțiile graffiti-ului; prin intermediul acestor semne, tinerii își marchează teritoriul, anunță altora (în special membrilor unor bande rivale) că sunt provocați (le-a fost invadat teritoriul) și, în sfârșit, își anunță propria existență (Sutcliffe, A. J., 1999);
- “amenajarea” locurilor de întâlnire sau a rutelor de deplasare, vizând adaptarea la cerințele și funcțiunile spațiului în concepția membrilor subculturii (de exemplu, deplasări pe bănci în parc, de pietre, ruperea copacilor și a altor amenajări);
- distrugerea unor elemente ale spațiului urban (copaci, bănci, ziduri, dispozitive

de semnalizare etc.), ca atitudine extremă de opoziție față de societate și față de spațiul urban.

Trebuie să subliniem că aceste interacțiuni trebuie citite *în grilă simbolică*: doar o interpretare cu mijloace sociologice și semiologice poate oferi un model valid al acestor interacțiuni. Iată de ce demersul trebuie completat de analiza următoarelor elemente:

c) practicile legate de spațiul urban

Chiar și cea mai simplă practică legată de spațiul urban, mersul pe jos, este încărcată de semnificații. Mersul pe jos are o “retorică” a lui, spune Michel de Certeau (Certeau 1992, p. 158) Această retorică este de fapt un element al *stilului* subcultural, care reprezintă, așa cum am spus, o modalitate de opoziție simbolică la ordinea caracteristică spațiului urban. La fel, membrii unui grup subcultural care se așează și stau ore întregi într-un spațiu foarte circulat (ca de pildă ieșirea stației de metrou Piața Romană din București) dau acestui spațiu o funcție opusă celei obișnuite, de simplu loc de trecere. Rutele folosite în plimbări, ca și alegerea locurilor de popas, dispoziția grupurilor, posturile adoptate, modalitățile de expresie verbale sau non-verbale, sunt tot atâtea practici cu o funcție vădită de redefinire a spațiului urban. Ele alcătuiesc ceea ce numește Michel de Certeau, cu un termen generic, “orașul-practică”, aflat la un alt nivel epistemologic față de “orașul-concept”, dar al cărui statut ontologic pozitiv sociologia contemporană abia acum începe să-l realizeze.

8. Un îndrumar pentru cercetările subculturilor urbane

Cele trei elemente descrise mai sus (sistemul de concepții și reprezentări despre spațiul urban, elementele materiale de interacțiune cu spațiul urban, practicile legate de spațiul urban), reprezintă tot atâtea obiective ale unei cercetări despre relațiile subculturilor cu spațiul urban.

În lipsa unei hărți a subculturilor urbane din România, considerăm necesară în primul rând o analiză explorativă, care să identifice principalele trăsături ale relației subculturilor cu spațiul urban. Considerăm că metodele cele mai adecvate pentru acest tip de cercetare ar fi interviul structurat și observația. Includem aici și un ghid de observație/interviu, pe care-l anexăm. Pe lângă obiectivele enunțate mai sus, acesta mai cuprind și o parte cu elemente generale referitoare la denumirea, structura și simbolurile grupului. Menționăm că, pentru o eventuală compatibilitate, am folosit itemi comuni cu cei folosiți în cercetarea asupra subculturilor realizată de Centrul de Studii și Cercetări pentru Problemele Tineretului în anii 1995-1996.

BIBLIOGRAFIE

- Abraham, Dorel (1991), *Introducere în sociologia urbană*, Ed. Științifică, București.
 Bauman, Zygmunt (1993), *Postmodern Ethics*, Blackwell, Oxford UK & Cambridge.
 Certeau, Michel de (1992), *Walking in the city*, în: Daring, Simon (ed.)-Cultural Studies Reader, Routledge, London.
 Game, Ann (1991), *Undoing the social. Towards a deconstructive sociology*.
 Hedbidge, Dick. (1979), *Subculture: The Meaning of Style*, Methuen, London.
 Rosenau, Pauline-Marie (1992), *Post-modernism and the Social Sciences. Insights, inroads, and intrusions*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.

- va. Eduard (1992), *History: geography: modernity*, During, Simon (Ed.)-Cultural Studies Reader, Routledge, London.
- cliffe, Arthur J. (1999), *It's All About Fame: Understanding the Motives and Influences That Drive the Graffiti Subculture*, Community Links, Ph. VI, No. 2, Issue 8.
- thel, Viorica și colab (1996), *Caracteristicile postmoderniste ale vieții de grup la tineri, în Tineretul în România actuală. Sinteze de cercetare*, CSCPT, București.
- ner. Graeme (1992), *British Cultural Studies*, Routledge, London.
- erlen, Brenno (1993), *Society, Action and Space. An alternative human geography*, Routledge, London.

ANEXĂ GHID DE OBSERVAȚIE

CARACTERISTICI GENERALE

DENUMIREA GRUPULUI
NR. DE MEMBRI/DE INDIVIZI CARE PARTICIPĂ LA ADUNĂRILE GRUPULUI
LOCURI DE ÎNTÂLNIRE/COMPORTAMENTUL ÎN ACELE LOCURI
LIMBAJE SPECIALE/CUVINTE DE ARGOU/CUVINTE ÎN ENGLEZĂ
SIMBOLURI/DE STATUS/RELIGIOASE
NUME DE FORMAȚII/FIRME ȘI EXPRESII SCRISE PE TRICOURI
VESTIMENTAȚIE (îmbrăcăminte, încălțăminte, accesorii, coafură, tatuaje, etc)
MUZICA/NUME DE FORMAȚII
CE FAC CÂND SE ADUNĂ
CONDIȚIA DE ADMITERE ÎN GRUP
LIDERII GRUPULUI

CONCEPȚII ȘI REPREZENTĂRI DESPRE SPAȚIUL URBAN TERITORIALITATE:

- i) reprezentări despre locuitorii orașului în general (teritoriu, trăsături, relații cu ei), despre locuitorii diferitelor cartiere ale orașului, despre celelalte subculturi din oraș, despre locuitorii din orașul orașului;
- ii) reprezentări despre autoritățile publice (poliție, gardieni, oameni de ordine etc.)

ELEMENTE MATERIALE DE INTERACȚIUNE CU SPAȚIUL URBAN

LOCURILE DE ÎNTÂLNIRE: amplasare, însemne, amenajări
URME PE SPAȚIUL URBAN: desene pe asfalt, graffiti-uri, distrugeri etc.

PRACTICI LEGATE DE SPAȚIUL URBAN

- COMPORTAMENTUL LA LOCURILE DE ÎNTÂLNIRE: așezare, interacțiuni intra- și inter-grupale.
- COMPORTAMENTUL ÎN TIMPUL DEPLASĂRILOR: cadență, așezarea grupului în mișcare, posturi, mijloace de expresie.

OBSERVAȚII

Primit la redacție:
13 iunie, 2000

"ȚARA SILVANIEI" ÎN CONTEXTUL STRUCTURILOR TERITORIALE ȘI UMANE

POP C. CĂLIN*

Résumé. "Le pays de la Sylvanie", dans le context des structures territorielles et humaines. Les aspects historique et géographique de cet espace, font preuve dans une grande mesure la présence d'une organisation sociale-politique, qui encadre "les pays" romaines. Positionnement du complexe de la Porolissum dans ce pays c'est une confirmation de ces aspects.

Mots clés: Pay de la Sylvania, structures territorielles, organisation social-politique.

Țara Silvaniei, este o realitate a istoriei, a cărei unitate este dată de starea elementelor naturale și umane a căror veridicitate dau un colorit aparte acestui fragment de pământ pur românesc. *Poziționată*, într-o arie de "tranziție" sub aspect geoistoric, Țara Silvaniei păstrează nealterate de foarte timpuriu elemente de identitate românească care în timp sau contopit în diferite aliaje, funcție de vicisitudinile vremurilor, păstrându-se însă nealterate și neștirbite proporțiile elementelor majoritare.

În general, orice unitate spațio-temporală pentru a se putea permanentiza în peisaj, trebuie și trebuie să se fixeze pe o regiune naturală, organică. Privită sub acest raport, Țara Silvaniei întrunește condițiile care prevăd ca un ținut pentru a fi populat și organic, trebuie să aibă pe de o parte *hotare naturale*, iar pe de altă parte în interiorul acestor hotare o *articulație complexă*, adică condiții *sine qua non*, pentru a se perpetua în timp.

În ceea ce privește prima cerință, și anume aceea a *hotarelor naturale*, privind starea organizării teritoriale încă din evul mediu, se observă că "țările", au căutat să se închege în locuri care să le dea posibilități de rezistență și siguranță din punct de vedere strategic, la care se adăugau și aspectele economice care asigură prosperitate și decentă spațio-temporală. Astfel, spațiul de extensiune al Silvaniei de odinioară, era conturat spre sud de pragul Munților de Aramă (Rez sau Plopiș) împreună cu interfluviul dintre Valea Agriului și Valea Almașului și continua spre nord pe valea Someșului până la Munții Făgetului (Codrului). În prezent, acest spațiu, relevă datorită disparităților teritoriale, o serie de areale de vechi și intensă populare, între care se înscriu Culoarul Someșului, Depresiunea Zalăului, Depresiunea Agriului și Depresiunea Șimleului.

Din punct de vedere al *aspectelor geologice*, menționăm că "Țara Silvaniei" aparține spațiului transilvan, fiindu-i definitorii formațiunile cristaline, calcarele mezozoice, la care se adaugă sedimentele moi, între care marnele și argilele, elemente caracteristice în podișul Transilvaniei. *Taxonomic* însă, ținutul Silvaniei aparține Dealurilor Silvaniei, care este subunitate componentă a dealurilor Banato-Crișene. Urmărind și *evoluția paleogeografică*, adică trecerea de la o stare de omogenitate incoerentă sau nediferențiată la

* Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, str. Clinicilor 5-7, Facultatea de Geografie, România